VIU VALÈNCIA

Nadal solidari a València

P2

El clàssic de misteri d'Agatha Christie 'La Ratonera' torna en una nova versió dirigida per Ignasi Vidal. P3

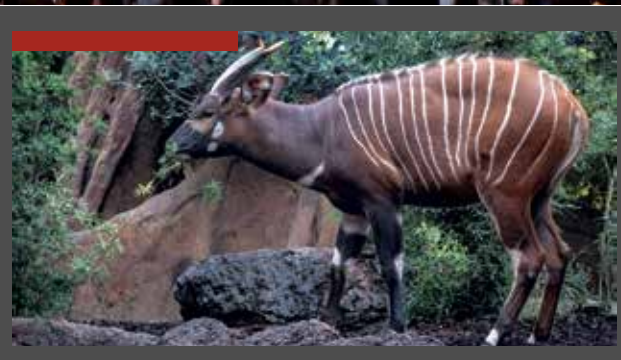

BIOPARC València rep nous animals d'espècies en perill d'extinció. P4

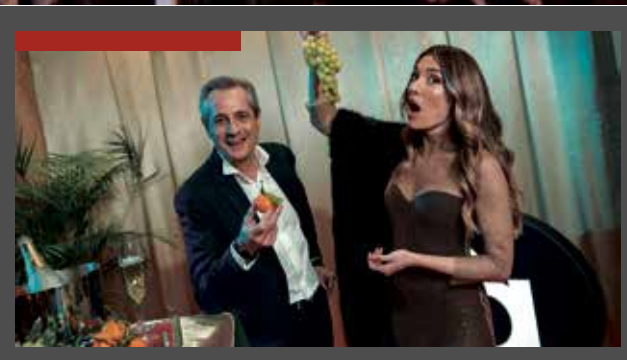

Ximo Rovira i Àlex Blanquer presenten les Campanades de 2024 en À Punt. P4

¡ENTRADAS YA A LA VENTA!

Sesión especial **The Face**

Entradas en **www.sonidodevalencia.com**

Sonido de Valencia REMEMBER DE LES ARTS

01 MARZO 2025

16:00 APERTURA E INICIO

Ciudad de las Artes y las Ciencias

Zona Cubierta

TAXI VALENCIA

¡TE LLEVAN DE FESTIVAL!

Reserva ya tu taxi y recibe dos entradas para el festival

VALÈNCIA CELEBRA UN NADAL SOLIDARI I ESPECIAL

LA CIUTAT HA PREPARAT ACTUACIONS FINS AL 30 DE DESEMBRE EN 30 PUNTS DIFERENTS DE LA CAPITAL

■ REDACCIÓ | **VALÈNCIA**

Enguany, més que mai, València s'ompli de solidaritat i esperança per Nadal. La recent DANA, ha deixat una petjada que encara perdura als nostres carrers, però sobretot en els nostres cors.

No obstant això, l'esperit nadalenc ens convida a estar units i a recordar que, fins i tot en els moments més difícils, la ciutat es fa més forta per a renàixer amb infinitat d'actes de bondat. Per això, en estes festes cobra un especial sentit el valor del que ens és pròxim, familiar i veïnal a la nostra ciutat.

Arbre de Nadal solidari a la plaça de l'Ajuntament de València. / EPDA

ENLLUMENAT

La façana de l'Ajuntament lluirà amb un disseny especial d'il·luminació clàssica, integrant-se amb el conjunt d'elements de la plaça i destacant la bellesa arquitectònica de l'edifici. Els tarongers i els plataners tornen a vestir-se amb llum led ornamental i l'emblemàtic balcó de la Casa Consistorial es vestirà amb garlandes i adorns vegetals on destacarà una elegant picada d'ullet pictòrica a "Les gropes", el quadre amb el qual Joaquín Sorolla va retratar a València i l'essència patrimonial de la seua pròpia ciutat.

L'arbre de 25 metres d'alt es convertix enguany en l'Estrela de la Solidaritat que il·lumina les poblacions afectades per les riuades i barrancades, conseqüències de la DANA presents en l'arbre perquè no oblidem cap a on canalitzar tota la solidaritat este Nadal. La màgia de la il·luminació s'estendrà per la plaça amb una nova volta estrelada.

Enguany, responent a una demanda del teixit comercial i social de la ciutat, la il·luminació ornamental arriba a més carrers, places, jardins i barris, incloses totes i cadascuna de les pedanies de la ciutat, que també veuen incrementada la seua decoració de Nadal. Així mateix, els fanals de les Grans Vies s'il·luminaran de manera especial, convidant al passeig per la ciutat, connectant-la amb el gran Jardí de Túria. Tot això sota criteris de sostenibilitat, amb implantació de noves tecnologies de menor consum energètic i alt valor estètic.

Amb la il·luminació ornamental de Nadal, l'Ajuntament de València busca contribuir al gaudi dels veïns en estes dates tan assenyalades, alhora que destacar els nostres conjunts monumentals, sense oblidar la promoció, dinamització, foment i desenrotllament del xicotet i mitjà comerç, així com del turisme a la ciutat.

SOLIDARITAT AMB LES PEDANIES

La Regidoria de Família, Joventut i Infància ha programat una sèrie d'activitats i tallers nadalencs destinats als xiquets i xiquetes i a les famílies de les tres pedanies que van resultar afectades per la dana el passat 29 d'octubre. Les propostes es desenvoluparan els pròxims dies 22 i 23 de desembre d'enguany i el 3 de gener de 2025, i l'objectiu, tal com ha explicat la delegada, Mónica Gil, és "retornar la il·lusió als més xicotets i oferir un espai de trobada i alegria en un moment tan especial de l'any".

Les activitats són totalment gratuïtes, i inclouran tallers creatius en el qual les xiquetes i xiquets participants podran aprendre, per exemple, a fer figures de diferents materials per a decorar l'arbre de Nadal; o un taller de xocolate, "que promet endolcir estes festes", segons els organitzadors.La regidora de Família, Joventut i Infància, Mónica Gil, ha manifestat que és "fonamental que, malgrat les dificultats que han enfrontat moltes famílies en estes pedanies, puguem oferir-los moments d'alegria i creativitat".

FOTUR ET PORTA EN TAXI AL FESTIVAL 'SONIDO DE VALENCIA'

LA CITA SERÀ EL PRÒXIM 1 DE MARÇ

Taxi València s'unix amb FOTUR. / EPDA

■ REDACCIÓ | **VALÈNCIA**

En el marc de les iniciatives que reforcen la posició de València com a Capital Verda Europea, FOTUR i Promfest juntament amb Turisme Comunitat Valenciana i Taxi València presenten una campanya pilot per a fomentar la mobilitat sostenible en esdeveniments culturals. Esta iniciativa permetrà als assistents al Sonido de Valencia Remember de Les Arts disfrutar de dos entrades gratuïtes en reservar un taxi amb Taxi València, sempre que viatgen a l'esdeveniment un mínim de quatre persones i accedisquen al recinte abans de les 18.00 hores.

L'objectiu d'esta campanya és promoure l'ús de transport compartit com a alternativa al vehicle privat, reduint així la petjada de carboni associada als desplaçaments al festival. Esta acció s'alinea amb l'estratègia de sostenibilitat de *FOTUR i Promfest, que recentment han desenrotllat una sessió formativa sobre el mesurament de la petjada de carboni per a optimitzar pràctiques responsables en el sector de l'oci i els esdeveniments. A més, esta iniciativa destaca com un exemple de col·laboració entre institucions i empreses locals per a avançar cap a un model de ciutat més sostenible. El Sonido de Valencia Remember de Les Arts se celebrarà el pròxim 1 de març de 2025.

SAMUEL SEBASTIAN

CINEASTA I DRAMATURG

Dones i guerres

La guerra civil de Síria ha acabat després de més de tretze anys i mig. La cara B d'esta notícia és que prompte es desfermaran noves guerres i conflictes i igualment començarà el negoci de la reconstrucció del país, alguna cosa que forma ja part del mode capitalista en el qual vivim: al negoci de la destrucció li seguix el negoci de la reconstrucció en un bucle infinit en el qual només ixen beneficiades les grans empreses armamentística a costa de l'empobriment i la mort de la població civil.

Donem per fet que Síria no serà una democràcia a curt termini. A cap país li interessa sinó tot el contrari, serà més prompte una colònia sotmesa als interessos de l'OTAN amb una part de benefici per a Israel que immediatament ha començat a ocupar territoris sirians. I el fet que de l'una o l'altra manera Síria continue sent un règim autoritari és un gran problema per a les minories que viuen allí i per descomptat per a les dones.

La veu de les dones una vegada més ha sigut exclosa de la guerra: en les imatges de la presa de Damasc a penes apareixen, les decisions importants en la guerra han sigut preses sense tindre-les en compte i sobretot la seua veu ha sigut silenciada des del principi fins a la fi de la guerra. Com Svetlana Alexiévich ens va mostrar, sobretot en La guerra no té rostre de dona i Els xics de zinc, en realitat les dones sí que participen en les guerres el que succeïx és que estan completament invisibilitzades de les seues narratives i això una vegada més s'ha repetit. Les dones seguixen sense aparéixer en les estratègies de guerra ni formen part dels alts comandaments militars ni tenen un paper rellevant en les decisions importants, tampoc sembla que tindran un paper preeminent en la reconstrucció. No ha aparegut en tota la guerra de Síria l'opinió d'una dona com tampoc han aparegut en l'ocupació de Palestina per Israel ni en la guerra entre Rússia i Ucraïna.

Hi ha qui diu que si les dones governaren desapareixerien les guerres, una tesi avalada per llibres com El país de les dones de Gioconda Belli, i tal vegada hi ha una part utòpica i ingènua en eixa afirmació, la qual cosa sí que és cert és que els discursos masculinizados no sols no han servit per a resoldre els conflictes sinó que els han augmentats. Igualment es pot al·legar que hi ha algunes excepcions a la participació de les dones en la guerra com les Unitats Femenines de Protecció kurdes (YPJ) que juguen un gran paper rellevant en la discussió política i en l'eliminació de la violència en la comunitat, però desafortunadament no tenen encara el pes dels alts comandaments militars.

El final d'una guerra sempre és una bona notícia però com porta succeint en pràcticament tots els conflictes del segle XXI, a cada solució es generen nous problemes fins i tot majors i això succeïx a causa de la desbocada lògica capitalista - postcolonialista en la qual vivim. No importen ni les minories, ni les persones vulnerables ni les dones només importa continuar alimentant una màquina de destrucció que al final acabarà amb el món tal com el coneixem.

EL GRAN **MUSICAL** DELS 80 ALS 90 ARRIBA AL TEATRE **OLYMPIA** DE VALÈNCIA

EL TALIA ACULL EL CLÀSSIC DE MISTERI D'AGATHA CHRISTIE, 'LA RATONERA'

■ REDACCIÓ | **VALÈNCIA**

El gran musical dels 80 als 90 arriba al Teatre Olympia de València. És un dels musicals més venut d'Espanya gràcies al seu èxit simultani en la Gran Via de Madrid i en el Passeig del Paral·lel de Barcelona. En el seu format original senzill ha visitat diverses vegades València omplint en totes les ocasions; però ara arriba en un format impressionant multiplicant l'espectacularitat, augmentat les persones en escenari, afegint coreografies i arribant fins prop de les dos hora i mitja de xou, amb temes nous i el muntatge heretat de Cruz de Navajas, amb pantalles traslluïdes úniques a Espanya.

La inauguració d'un bar és l'excusa perfecta per a organitzar el retrobament dels amics de l'institut que van acabar els seus estudis fa 25 anys, començant junts en el 90. La Moguda del Bacallà és la seu on es reunixen per a recordar d'una època que va marcar la vida dels seus protagonistes, al ritme de la millor música d'aquella joventut, on no existien xarxes socials. Amb el record d'antany, la realitat demostra que la vida d'eixos antics amics ha canviat molt respecte al que esperaven (uns més que uns altres); però ells en el fons continuen sent els mateixos.

També arriba al Teatre Talia 'La Ratonera' en una nova versió dirigida per Ignasi Vidal. Basada en la famosa novel·la de *Agatha *Christie '3 ratones ciegos', 'La Ratonera' combina en esta versió la potència i la intensitat del teatre, amb un esperit transgressor inspirat en les noves narratives que ens arriben des del cinema, la literatura i les més recents produccions teatrals. Després de més de 71 anys d'exhibició continua al *West *End londinenc i representada a més en més de 90 països, s'ha convertit en l'obra no musical més vista del món. En el preu de l'entrada de Nit de cap d'any s'inclou cotilló, raïm i cava per a brindar i donar la millor benvinguda al 2025!

'El gran musical de los 80's 90's a l'Olympia. / EPDA

L'obra 'La Ratonera' al Teatre Talia. / EPDA

CULTURA

MAMMA MIA ARRIBA A **CASINOS** DE LA MÀ DE LA SEUA UNIÓ MUSICAL

■ REDACCIÓ | **CASINOS**

Salvador Marqués Soriano, director de l'Agrupació teatral de la Unió Musical de Casinos (UCM), ha intervingut en el programa de la 99.9 Valencia Radio, 'Líders de Aquí', presentat per Pere Valenciano, per a parlar del nou espectacle musical que han preparat per als dies 21, 22, 28 i 29 de desembre.

Es tracta de Mamma Mia, on més de 40 artistes han preparat este musical, al nivell de la Gran Via de Madrid, Londres i Nueva York. Les entrades ja estan a la venda i es poden comprar en el propi auditori o a través de Ticketvip.es.

En l'entrevista, que s'emet el dissabte 14 i diumenge 15 de desembre de 9 a 11 hores i es pot escoltar en el pòdcast de la 999.es, Marqués va posar en valor el treball altruista de les més de 40 persones participants, agraint també els col·laboradors de perruqueria i sastrería. Tot el recaptat es destina per al funcionament de la pròpia UMC.

Són 13 ja els espectacles que han realitzat, des de 'Hoy no me puedo levantar', a l'homenatge a Queen o Los Miserables. Amb un èxit absolut d'assistents i de crítica per l'extraordinari valor.

El Periódico de Aquí sortejarà diverses entrades dobles en la gala dels seus IX Premis del pròxim 18 de desembre a Vilamarxant.

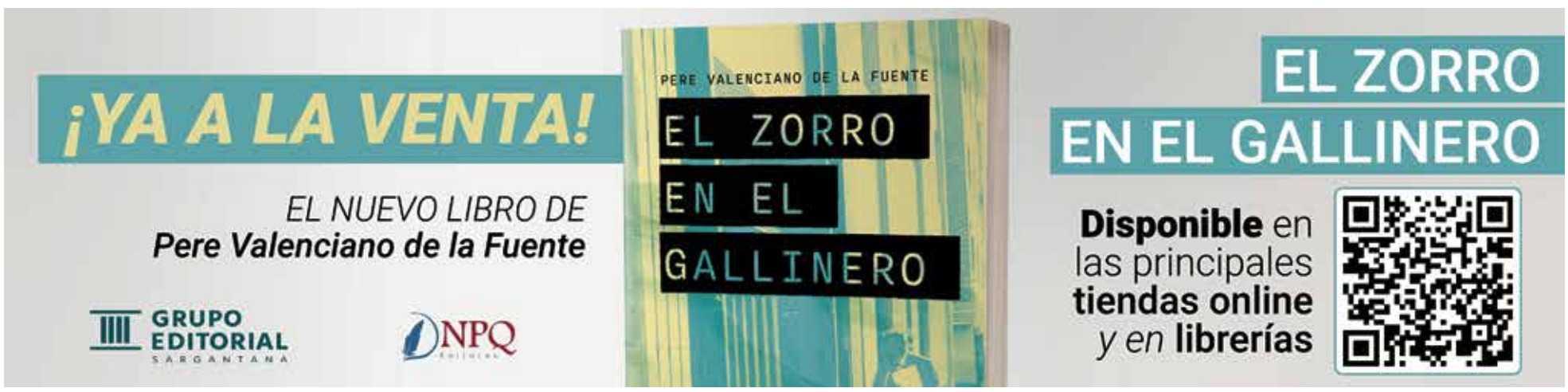

XIMO ROVIRA I ÀLEX BLANQUER PRESENTEN LES CAMPANADES EN À PUNT

LA PROGRAMACIÓ ESPECIAL COMENÇARÀ A LES 21:30 HORES AMB L'ESPECIAL 'AIXÒ ON S'HA VIST: ESPECIAL DEJAVÚ 2024', CONDUÏT PER MIREIA LLINARES

■ REDACCIÓ | **VALÈNCIA**

Els presentadors del Bon dia, Comunitat Valenciana, Ximo Rovira, i de l'En Directe, Àlex Blanquer, seran els encarregats de posar cara i veu a una de les nits més especials de l'any: les campanades de Cap d'Any. La televisió pública valenciana aposta per un programa ple d'entreteniment, emoció i tradició per acomiadar el 2024 i donar la benvinguda al 2025 amb esperança i bons desitjos. Esta celebració estarà marcada per un record especial als afectats per la DANA, amb l'objectiu de transmetre un missatge de solidaritat i suport en un moment tan assenyalat.

La vetlada començarà a les 21:30 hores amb l'especial Això on s'ha vist: especial Dejavú 2024, que estarà conduït per Mireia Llinares. Amb humor i un toc nostàlgic, es repassaran els continguts que han fet riure, emocionar i reflexionar l'audiència durant els últims mesos. Serà un espai ple de sorpreses i bons records, ideal per escalfar motors abans de la gran celebració.

A continuació, a les 22:50 hores, arribarà l'esperat especial de les Campanades 2025. Els carismàtics Àlex Blanquer i Ximo Rovira seran els encarregats de guiar els espectadors en aquest moment màgic des d'un escenari emblemàtic: el Palau de les Comunicacions, situat a la històrica plaça de l'Ajuntament de València. La localització, amb la seua imponent arquitectura i l'espectacular il·luminació preparada per a l'ocasió, crearà una atmosfera única per acomiadar l'any vell i rebre el nou.

El programa promet combinar tradició i innovació, amb moments carregats d'emoció i diversió. No hi faltaran referències a les arrels valencianes. La televisió valenciana ha treballat amb cura cada aspecte de la nit perquè les campanades siguen molt més que un simple compte enrere: un punt de trobada per a tota la Comunitat Valenciana, unida a través de la pantalla. Per acabar, la vetlada continuarà amb continguts especials que prolongaran l'alegria i el bon humor fins ben entrada la matinada, convidant els espectadors a viure la màgia del Cap d'Any des de la comoditat de les seues llars. Una nit que combinarà la celebració, la solidaritat i el record, demostrant una vegada més el compromís de la televisió valenciana amb la seua audiència.

Ximo Rovira i Àlex Blanquer donaran les campanades la nit de Cap d'Any. / EPDA

BIOPARC REP NOUS ANIMALS D´ESPÈCIES EN PERILL D'EXTINCIÓ

El nou concepte de parcs d´animals com BIOPARC centren la seua activitat en la preservació de la riquíssima biodiversitat del nostre planeta abordant-lo des de diferents àmbits: conscienciació de la societat, educació, investigació i conservació de les espècies amenaçades amb actuacions tant als hàbitats d'origen (in situ) com a través dels programes de cria controlada (ex situ). Pel que fa a conservació, d'una banda, és fonamental l'activitat de la Fundació BIOPARC a les zones calentes de biodiversitat i, paral·lelament, és prioritari actuar amb celeritat i aplicant les pautes i tècniques científiques més avançades en la reproducció dels grups que es troben sota cura humana per salvar estes espècies de lextinció. La col·laboració internacional és primordial doncs es tracta de reptes que només es poden afrontar unint forces de diversos col·lectius i entitats tant públiques com privades. En este sentit, BIOPARC ha liderat recentment un complex dispositiu amb la recomanació d'especialistes dels Programes europeus de preservació d'espècies amenaçades (EEP) per traslladar i rebre a València exemplars de diferents espècies. Transports especials, coordinació d'equips de cura animal de cada parc, preparació i adequació d'instal·lacions interiors i exteriors o atenció veterinària són només algunes de les tasques imprescindibles per dur-ho a terme aportant el màxim benestar als animals.

Entre les arribades més esperades hi ha un mascle d'un any de bongo oriental (Tragelaphus eurycerus isaaci), una bellíssima espècie d'antílop de les selves africanes que es troba en perill crític d'extinció segons la Llista Roja de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (UICN). L'exigua i fragmentada població al seu hàbitat de només algunes desenes d'individus fa indispensable la seua cria controlada fins a aconseguir un nombre suficient que en pugui garantir la supervivència. BIOPARC ha contribuït molt notablement aquests anys a la seua recuperació i ara aquest jove procedent del Zoològic de Dvůr Králové (República Txeca) acompanyarà un altre adult de 8 anys.

Un bongo oriental a BIOPARC València. / EPDA

JAVIER MÁS: "LA NOVEL·LA HISTÒRICA ESTÀ EN UN MOMENT BAMBOLLEJANT"

'REINA DE SANGRE', LA SEUA ÚLTIMA NOVEL·LA, IRROMP ENTRE LES MÉS VENUDES

■ REDACCIÓ | **VALÈNCIA**

Javier Más (1971) és Doctor en Història i membre de la Reial Acadèmia de Cultura Valenciana. Director de Màster en la Universitat Europea de València i apassionat per la investigació educativa, ha emergit en els últims mesos com un referent fonamental en la literatura històrica espanyola.

L'última novel·la de Javier Más ha irromput amb força en el panorama literari espanyol com una de les més venudes. Autor valencià, es mostra content de reivindicar "la importància que va tindre el nostre regne en el procés de formació d'Espanya".

Amb un estil àgil, una narrativa ràpida i una escriptura sense complexos ha aconseguit revolucionar la novel·la històrica fins a convertir a la dona en epicentre del debat literari. La seua última novel·la, Reina de Sang (editorial Almuzara), ha sorprés crítica i públic amb la introducció de nous recursos literaris en un gènere massa encasellat.

L'escriptor Javier Más. / EPDA

El llibre 'Reina de Sangre'. / EPDA

▸ Com definixes el teu estil literari?

▸ L'estil literari és una cosa que han d'etiquetar els lectors. Jo escric per a entretindre i, sense que s'adonen, mostrar traços de la història. Una lectura que no és capaç d'enganxar al lector cal abandonar-la.

▸ Ha evolucionat al llarg dels anys?

▸ Per descomptat. Hui ni se m'ocorreria publicar alguna cosa que haguera escrit en el passat. Si un autor no evoluciona, no aprén constantment, serà incapaç de connectar amb el lector. Sempre hem de pensar que ens falta molt per recórrer.

▸ Com equilibres la documentació històrica amb la ficció en les teues novel·les?

▸ El huitanta per cent del que escric és realitat. per a què ficcionar alguna cosa si la realitat sempre la supera? El procés d'investigació és pràcticament el mateix que si anares a escriure un assaig. El diferent és l'estil en el qual escrius les conclusions. Eixe estil et permet crear una atmosfera especial per a tractar que el lector es fique de ple en ella. Cal persuadir sempre a qui té el teu llibre entre les mans.

▸ Quins són els períodes històrics que més t'inspiren i per què?

▸ L'Edat mitjana és un període infinit on tot, des de l'amor fins al sexe, des de la política fins a la violència, es va viure amb una intensitat desbordant. Eixes passions a flor de pell són inspiradores, sens dubte. A més, a Espanya, és una etapa on la dona va tindre un paper determinant i va mirar de tu a tu a l'home. Això és una cosa desconeguda que cal començar a posar en valor. És una etapa sobre la qual hi ha tanta foscor que, quan encens una llum, descobrixes un món apassionant.

▸ Per què les teues últimes novel·les han tingut de protagonista a una dona?

▸ Perquè la força d'una dona, fins i tot la valentia, és molt superior a la dels homes, en termes generals. La dona ha de sobreposar-se a les mateixes circumstàncies que envolten a l'home i també a este. Això fa que les seues vides es convertisquen en torrents d'una intensitat digna d'admiració. La dona com a gènere, no com a grup social. Val el mateix per a una llauradora que per a una reina del segle XIV.

▸ Parles sobretot de dones, Hi ha algun personatge històric femení en particular que t'agradaria explorar en profunditat en futures novel·les?

▸ La veritat és que cada novel·la m'obri a nous personatges. En el fons, els descobrisc quasi alhora que el lector. És apassionant. Però si cal nomenar alguna dona, m'encantaria investigar sobre Catalina de Lancaster, la reina de Castella i esposa d'Enric III. Una dona el matrimoni de la qual va ser pactat quan era una xiqueta i que, com a conseqüència, va haver de ser educada en la nova cort fins a la majoria d'edat, sola, sense pares, sense família. Un personatge fort que va saber, a més, regnar i ser una gran mare.

'Un país de muntanyes', 29 rutes per serres

No és una guia excursionista tradicional, sinó també un recull d'informació

És el llibre que qualsevol excursionista valencià estaria esperant tindre a les seues mans i "un llibre que disfrutaran aficionats al muntanyisme i, en general, qui tinga curiositat en conéixer a fons el nostre territori".

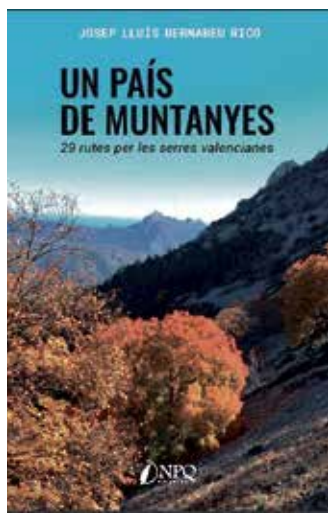

Portada de l'obra. / EPDA

Un viatge per a despertar a la teua deessa interior

una obra recomanable en la qual "cada dona pot fer el propi procés de despertar"

Recorre el camí de tornada a la teua essència, una suggeridora proposta que, narra la història d'un procés de sanació amb el seu conseqüent despertar espiritual. L'autora passa per una nit fosca de l'ànima després d'una dolorosa separació.

Portada de l'obra. / EPDA

Un thriller psicològic va molt més allà del misteri

Una història que explora fins a on arribaríem per a protegir els nostres secrets

Emi Negre presenta amb Editorial Sargantana No estaven tots, una interessant novel·la que, segons detalla l'autor, "ens submergix en el misteri d'un tràgic accident que deixa tres ciclistes morts i a una jove atrapada en un estat de xoc".

Portada de l'obra. / EPDA

DE VALENCIA A LA HABANA: PURA Y DURA, ENGANCHA Y ENAMORA

UN RECORRIDO HISTÓRICO Y CULTURAL POR LA PRECIOSA CAPITAL CUBANA

■ VICENTE SORIANO | **VALENCIA**

Visitar La Habana no es visitar una ciudad cualquiera. Desde el primer momento en que se pisa la isla, el viajero se empapa de una sensación de ritmo, vida, calor, y sobre todo de gentes, gentes que viven en la calle, porque la calle es la vida en La Habana, sobre todo en la Habana vieja, declarada Patrimonio de la Humanidad desde 1981.

Pero vayamos por partes. La mejor época para visitar La Habana es de noviembre a abril, cuando el porcentaje de humedad es mucho más bajo en este agradable subclima tropical. La Habana recibe al viajero en un ambiente nada extraño. Parece que sea una ciudad fácil de recorrer, nada complicada de descubrir, abierta al mar en ese interminable paseo del Malecón, de más de 5 kilómetros que merece la pena ser recorrido aunque para ello se necesiten unas cuantas horas de paseo. Centro estratégico de La Habana, el Malecón es un punto de orientación ideal. Flanquea todo el barrio del Vedado y del Centro hasta la Habana Vieja. La avenida seria sin duda la mas hermosa del mundo si las casas no se hubieran descuidado durante mas de cuarenta años.

Merece la pena ir visionando los personajes que se aposentan en el Malecón para pescar, para tontear, para descansar, para dormir, para comer, para enganchar al viajero si pretende «conversar», para ofrecer el periódico Gramma, órgano oficial del Comité Central del Partido Comunista de Cuba, o para vender una moneda de tres pesos con la imagen del Che por el módico precio de un euro.

El Malecón y La Habana Vieja es la vida pura y dura de esta isla que desde 1959, cuando el triunfo de la revolución de Fidel Castro, vive en su propio mundo, un mundo que para el viajero es todo un descubrimiento, difícilmente igualable en otras partes del planeta. La Habana engancha y enamora. La Habana provoca que vuelvas.

Gente paseando en la calle de la Bodeguita de La Habana. / EPDA

El aislamiento al que se ve sometido el país se nota y mucho. Esta era la cuarta vez que visitaba La Habana y apenas noté cambios estructurales en su rico patrimonio. Si cabe, la construcción de un par de hoteles de cinco estrellas. Aunque el gobierno cubano hace grandes esfuerzos para recuperar sus edificios históricos, es complicado invertir el dinero que hace falta. Centenares de edificios están apuntalados desde hace lustros, y muchos de ellos han caído por el paso del tiempo. Pese a que la Unesco invierte al ser La Habana Vieja Patrimonio de la Humanidad, son muchas más las necesidades que las ayudas que llegan a causa del embargo que sufre la isla por parte americana desde 1962.

La Habana Vieja es un barrio de visita imprescindible. El mas antiguo de la capital alberga casi un millar de edificios, los mas antiguos de los cuales se remontan al siglo XVI. La Habana Vieja es la ciudad antigua, formada a partir del puerto, el centro oficial y la plaza de Armas. Es la ciudad que Alejo Carpentier llamo «de las columnas», pero que también puede ser denominada de las rejas, los portalones, el revoco, el deterioro y el rescate, la intimidad, la sombra, el frescor, los patios... En ella están todos los grandes monumentos antiguos, las fortalezas, los conventos e iglesias, los palacios, las callejuelas, los soportales, la densidad humana... La Habana Vieja es el conjunto colonial mas rico de Latinoamérica y donde se concentra una gran parte de los dos millones de cubanos que habitan la isla.

Merece la pena iniciar el recorrido desde la Plaza de Armas hasta la Plaza de la Catedral, donde el bullicio es constante día y noche: vendedores, músicos, bailarines...es la esencia de la capital. La Plaza de Armas es la plaza mas antigua de La Habana. En el siglo XVI era el corazón de la ciudad y el capitán general de la isla asistía a las festividades desde el balcón de su palacio. Fue abandonada después de la independencia y restaurada en 1935, de acuerdo con antiguos grabados. Cuatro miraguanos, cuatro palmeras

ECOSISTEMAS, UNA MIRADA ABSTRACTA AL MEDITERRÁNEO

MAPI GÓMEZ Y TATIANA ROIG CONVERGEN EN UNA MUESTRA TÁCTIL E INCLUSIVA

■ REDACCIÓN | **VALENCIA**

Ecosistemas es un viaje a través de los paisajes marinos y terrestres del Mediterráneo. Ambas artistas crean de manera artesanal esculturas y obras plásticas que recrea los fondos marinos, humedales y bosques de la cuenca mediterránea. Un alegato en favor de la protección de los océanos y los bosques, el reciclaje y la inclusión en el mundo del arte.

La exposición se divide en dos espacios: ecosistemas marinos y terrestres. La escultora Mapi Gómez, se encarga de plasmar, a través del manejo del metal, los fondos marinos para reivindicar su protección. "De mi pasión por el mar nace la inspiración de todas mis obras, donde a su vez trato de hacer un llamamiento a la urgencia que tenemos de cuidar los océanos, concienciando al mundo de esta necesidad fundamental para preservar nuestro único hogar, nuestro planeta". Asegura la escultora.

Ecosistemas terrestres corre a cargo de la artista inclusiva Tatiana Roig, que ya en su exposición Prohibido No Tocar, rebasó las barreras del arte permitiendo tocar sus obras para el disfrute de videntes, invidentes y personas con alguna discapacidad.

En esta muestra apuesta en exclusiva por su Serie Escamas, premiada con una Mención de Honor en la pasada Biennal de Ciutat Vella Oberta. "Recreo de forma abstracta ecosistemas terrestres y humedales del Mediterráneo a través de las Escamas. Cada una de ellas es única e irrepetible; se crean de forma natural, a la intemperie. Es alquimia en el arte. Manifiesta T.Roig.

INVESTIGACIÓN Y PROCESOS EN EL ARTE

Ambas artistas comparten su pasión por los procesos propios y artesanales. Mapi esculpe a mano cada pieza de metal, dando forma a sus olas en una sola pieza, sin empalmes. Algo que dificulta mucho el proceso, pero que lo hace si cabe más meritorio, único y original.

Tatiana, por su parte, ha creado un nuevo proceso artístico de "aceleración de envejecimiento de materiales" que consigue, en pocas semanas, que sus escamas envejezcan y resulten añosas, dotándolas de texturas únicas, vetustas, pero cargadas de belleza natural. "Esta nueva técnica propia me ha llevado más de un año de investigación. Muchas pruebas y errores, material invertido y recetas magistrales. Pero el resultado ha valido la pena. Cada escama evoluciona diferente según la estación del año, la humedad, el sol, el frío y la luz".

Mapi Gómez y Tatiana Roig. / EPDA

Una mujer con un puro. / EPDA

Teatro de Alicia Alonso de La Habana. / EPDA

Bar de La Habana. / EPDA

reales y cuatro fuentes rodean la estatua de Carlos Manuel de Céspedes. La Plaza de Armas, provista de bancos de mármol y en la que hay libreros de lance, es una de las mas agradables de la Habana Vieja. Rodeada por magníficos edificios coloniales. De ahí, caminando por la calle Mercedes se llega a la Plaza de la Catedral en la que confluyen las calles Empedrado y San Ignacio.

A finales del siglo XVI, este lugar, que se encontraba a un nivel inferior, era un espacio cenagoso, por lo que era denominado La Ciénaga. Hasta ella llegaba, en el lugar conocido como El Chorro, la Zanja Real, que se empezó a construir en torno a 1560 aprovechando el resurgimiento de la ciudad tras el incendio y saqueo protagonizado en 1555 por los piratas franceses.

En la calle Empedrado se ubica uno de los establecimientos mas famosos del mundo: «La Bodeguita del Medio» donde es imprescindible tomar un mojito como manda la tradición. De la Plaza de la Catedral se coge la calle Obispo hasta llegar al Parque Central, inmenso y ruidoso, donde se encuentra el Capitolio y al Gran Teatro de la Habana, Alicia Alonso, anteriormente García Lorca. Pero antes, al final de la calle encontraremos «El Floridita» otra bodega donde se sirve el mejor daikiri de la isla. Ya lo dijo Ernest Hemingway «mi mojito en la Bodeguita y mi daikiri en el Floridita». Por cierto, en la calle Obispo encontraremos el hotel «Ambos Mundos» donde Hemingway se hospedaba en sus constantes viajes a la isla. El establecimiento está lleno de imágenes suyas.

Uno nunca se cansa de pasear por La Habana Vieja. Es un vicio recorrer sus calles, tomar una cerveza «Cristal» o «Bucanero» para combatir el calor y sobre todo mezclarse con los cubanos y cubanas, algo que resulta tremendamente fácil dado su carácter latino y abierto. Siempre escucharás decir «como estas mi amol?». comiéndose la «r» cuando preguntes por una calle o una dirección. Los habitantes de la isla saben que eres extranjero y extranjero en La Habana es sinónimo de libertad, de nuevas experiencias, de intercambio de ideas, de pareceres distintos, de nuevos mundos que se abren. Eres extranjero pero eso te hace sentir menos extranjero que nunca. Vivir La Habana es meterte en su vida.

Un escritor anónimo dejó escrito que: "La Habana Vieja es para pasearla, y alcanza su hora mas bella al anochecer, cuando al fondo de una calle que va a dar al mar, se descubre la dorada reverberación del sol sobre la superficie cio lacea y se advierte de pronto un jirón de brisa al torcer una esquina o el ritmo de un bongo en el fondo de un portal y la mulata que cruza la acera con el pelo cuajado de rulos bajo la pañoleta... Entre estas impresiones el caminante descubrirá una iglesia, una casa señorial, un palacio que a veces es almacén, otras oficina del Estado, la mayoría una escuela..."

La isla tiene otros lugares que merece la pena visitar como por ejemplo Miramar. Miramar comienza exactamente al final del Malecón, tras el túnel de las Américas. Es el barrio por excelencia de las embajadas y de las casas mas hermosas, construidas en los estilos de los años 30 y 50.

La embajada de Rusia es un monumento en si misma. La llaman «la Torre de control» y domina uno de los supermercados mejor provistos de la ciudad, el Diplomercado. La mayoría de estas magníficas moradas fueron abandonadas por sus propietarios en 1960 y ocupadas por familias humildes.

Uno de los espacios mas espectaculares de La Habana es también la Plaza de la Revolucion, en la que caben un millón de personas como se comprobaba frecuentemente cuando el ex presidente Fidel Castro convocaba a los cubanos en las fechas señaladas del calendario revolucionario.

La plaza actual, presidida por el monumento a José Martí , esta flanqueada por edificios oficiales: diversos ministerios, Palacio de Justicia, Biblioteca Nacional, Comite Central del Partido Comunista, etc.. Permanentemente, existe un gran retrato del Che Guevara, a quien solo se han dedicado dos monumentos en Cuba, uno en Santiago y otro en Santa Clara.

Las playas, por orden de cercanía a La Habana, son estas: Bucaranao, Megano, Santa Maria del Mar, Boca Ciega, Guanabo, Jibacoa y Tropico. La mas tranquila de todas es evidentemente la mas alejada. Las playas de Tropico y Jibacoa tienen hermosos fondos coralinos que harán las delicias de cualquier aficionado al buceo. Para llegar a ellas desde La Habana hay que atravesar Santa Cruz del Norte, pueblo de pescadores donde se fabrica el ron Havana Club. Al mismo tiempo encontraremos multitud de fábricas de puros habanos.

En cuanto a los alrededores se puede hacer un recorrido nostálgico tras los pasos de Hemingway, con Finca Vigía, en el pueblo de San Francisco de Paula o Cojimar, donde esta inspirado el libro que le valió el premio nobel «El Viejo y el Mar». Otra opción es investigar los misterios de la santería, en la cercana ciudad colonial de Guanabacoa o en barrio habanero de Regla.

Los hoteles de La Habana son una auténtica maravilla para el viajero. Los de Miramar son mucho más modernos pero quedan alejados, así que la mejor opción es optar por la zona de la Habana Vieja donde recomendamos los hoteles "Santa Isabel", "Valencia", «Ambos Mundos» o «Sevilla», y en la zona del Vedado, se puede optar por el «Habana Libre» cerca de la Universidad o el «Hotel Nacional de Cuba», un 5 estrellas considerado uno de los 60 mejores hoteles del mundo y el primero del Caribe. Declarado Patrimonio de la Humanidad. Con vista al Malecón y construido en 1930, ha mantenido una serie de habitaciones con recuerdos de personajes que se hospedaron en ellas como por ejemplo María Félix, Frank Sinatra, Ava Gardner, John Weismuller, Jorge Negrete, etc.

En el Vedado se encuentra la famosa heladeria Coppelia a 100 m del Habana Libre, en la esquina de 23 y L. En esta heladeria al aire libre comienza la película Fresa y chocolate. Los habaneros adoran el lugar y hacen interminables colas por dos bolas de helado cuyo sabor no se elige, devoradas en una mesa de cuatro personas que no siempre se conocen.

En cuanto a las compras, la artesanía y los recuerdos se adquieren por la calle, así como postales alusivas a la revolución. Naturalmente, no debe abandonarse Cuba sin llevar ron y cigarros puros. El ron cuesta cuatro veces menos que en España. Por lo que a los puros se refiere, no los compre nunca por la calle sino en una tienda especializada o en las fabricas: cuando se sale del país en ocasiones los aduaneros comprobaran si las cajas de cigarros llevan la estampilla del Estado, que demuestra que no se compraron en el mercado negro.

Detrás del Capitolio, se encuentra la fabrica de puros Partagás que merece la pena visitarla. En el edificio que data de 1845, quinientos obreros trabajan permanentemente y donde se encuentran las famosas "cigarreras".

Igualmente es obligada una visita al imponente edificio de la Universidad, con sus 88 escalones y lugar obligado de conversaciones de jóvenes.La cocina cubana es sencilla y, podríamos decir, campesina. Los platos son muy poco picantes. El plato nacional es el congri, mezcla de cebolla, arroz blanco, frijoles negros y tocino, todo frito. El moros y cristianos es una mezcla de arroz blanco y frijoles negros , (de ahí su nombre). El pollo a la criolla, muy crujiente, y el cerdo asado, al horno, ahumado a veces, son los platos cubanos mas sabrosos. La famosa langosta de Cuba queda reservada para los turistas.

JUAN ANDRÉS MOMPÓ: EL ARQUITECTO DE LA COSTURA

JUDITH MAS

@ASPIMISSDIVINA

Con la entrevista de hoy despedimos el 2024: un año en el que las entrevistas a diseñadores valencianos han sido las protagonistas de este espacio de Moda acercándonos mas a la costura que se realiza en nuestra comunidad, y conociendo mejor a cada uno de los creadores que nos visten en los momentos mas dulces de nuestras vidas.

Este mes es especial, y no sólo porque es el último del año, si no porque conocemos al mas veterano: al Maestro JUAN ANDRÉS MOMPÓ.

Con el recién Premio Prenamo recogido estos días en Madrid nos cuenta como ha cambiado la costura, las clientas, las tendencias y la sociedad desde que empezó su carrera en los años 70 hasta la actualidad.

Discreto, sencillo y tímido: su carácter es totalmente opuesto a los diseños que salían de su atelier arriesgados, únicos y atrevidos. Cuerda, saco, rafia eran materiales que la habilidad de Juan Andrés los convertía en oro, seda y organzas.

Arquitecto de la costura: él es Juan Andrés Mompó Premio Aguja Brillante 2013 y hoy nos abre las puertas de su casa refugio en Rocafort.

▸ Si tuvieses que explicarnos como era la costura cuando tú estabas en activo, ¿cómo la describirías?

▸ Hasta mediados de los setenta toda la ropa la hacían las modistas o los sastres, las que tenían más prestigio hacían los vestidos de novia y ceremonia. Había otros que estaban únicamente dedicados a confección infantil y los trajes de chaqueta los hacían los sastres porque dominaban más la técnica. A finales de los setenta empezó el fenómeno de la "boutique" de lujo y las señoras consideraban que era más divertido y en cierto sentido más internacional comprarse la ropa hecha que por otro lado no era nada barata.

▸ ¿Un diseñador se jubila o tu cabecita sigue dibujando y llevando a cabo lo que imaginas?

▸ Se jubila de trabajar físicamente pero la mente sigue funcionando, me obligo a seguir trabajando en mis diseños. Podéis verlo en mi Instagram @juanandresmompo

▸ Juan Andrés, ¿podríamos decir que tú viviste en tus inicios el movimiento de la movida valenciana?¿cómo se vivía la moda en aquellos momentos?

▸ Sentimos que con la muerte de Franco empezaba nuestra generación a tener una voz propia en la forma de vestir y de vivir.

▸ ¿Qué sentimientos experimentabas cuando desfilabas?¿Son los mismos que vives hoy en día cuándo te buscan para que lo hagas como el gran Diseñador que sigues siendo?

▸ Los sentimientos son los lógicos, primero miedo y dudas... luego te vas animando... cuando acaba lo vas viendo precioso... En el "backstage" y en el desfile ya es una emoción que no te da tiempo a pensar y cuando terminas los besos, felicitaciones.

▸ ¿Hay alguna creación en concreto a lo largo de tu carrera de la que te sientas especialmente orgulloso o como un padre con sus hijos todos te gustan por igual?

▸ Si hay 5 o 10 modelos que verdaderamente me hicieron crearme como diseñador y luego verdaderamente los quiero a todos pues recordándolos recuerdo mi vida como una película.

▸ Cuando un diseñador como tú - Juan Andrés Mompó - se consagra conforme te ha ocurrido a ti, ¿elige a sus clientas?

▸ Nunca elegí a mis clientas pero sí que ha habido algunas con las cuales he tenido una química que hacía que mi imaginación fuera a toda velocidad y con las cuales tenía una relación muy intensa.

Juan Andrés Mompó/BROTOCÓ ATELIER/Empar Ros

LOOKS PARA ESTAS FIESTAS

THEO GARRIDO

DISEÑADOR

Llegan las fiestas navideñas y, con ellas, nos asalta la duda de cómo vestirnos en cada ocasión para ir adecuados y , a la vez , cómodos.

Las celebraciones de estas fiestas suelen alargarse más de la cuenta, sean más familiares, o sean entre amigos y, por eso, nos debatimos entre la moda, la comodidad y el frío.

Pero ; ¿existe la forma de ir cómoda y sofisticada en estas fiestas? Lee a continuación y te daré las claves:Un básico jersey negro puede ser la base para crear tu look. Ese jersey puede ser de cuello alto o de escote en V, más pegado al cuerpo o más oversize, de manga larga, corta o sin mangas.Una prenda versátil que, según como la combines, te puede dar múltiples posibilidades.

Por ejemplo, para una cena de Nochebuena te va a funcionar genial con una falda larga de tafetán que tenga bolsillos laterales para darle ese toque chic e informal , y ponte un brazalete importante como único complemento. Eso le dará mucho “power” a un look más sobrio. Si tienes una comida de Navidad te lo puedes poner con un sastre completo o con un blazer de terciopelo y un jeans clásico.

Para la noche de fin de año ese jersey puede funcionar como algo más sofisticado si te lo pones con una falda lápiz o un pantalón ligeramente acampanado en paillettes plata ,oro o negro. Y ahí si puedes ponerte algo más divertido como unos maxi pendientes de bisutería o unos stilettos en contrate. O incluso,si tus planes son más informales, con unas deportivas súper cómodas.

Looks de fiesta. / @BEJOYPICS

Piensa que , por encima de todo, los compromisos de las navidades son para pasarlo bien y que tu look, tiene que definir tu personalidad. Acaba el año a la moda , cómoda y relajada. ¡Feliz 2025!

ABALORIOS Y LENTEJUELAS PARA ESTAS NAVIDADES

TONO SANMARTÍN

ESTILISTA

Estas fiestas están marcadas por un espíritu de barroquismo desbordante, donde se rescata todo tipo de abalorios que solemos tener guardados y que rara vez utilizamos. Cristales, telas bordadas, lentejuelas, paillets y cualquier detalle ornamentado cobran protagonismo para transformar lo ordinario en extraordinario. El afán por brillar y destacar se convierte en una tendencia dominante, especialmente en momentos de adversidad, donde la creatividad de los más audaces se impone como una herramienta para romper con lo establecido.

La moda no se limita al vestuario; también se refleja en los estilismos capilares. Recogidos de todo tipo se han convertido en la clave para completar cualquier look festivo, y esta temporada las pasarelas se han visto invadidas por propuestas para todos los gustos y estilos. Desde los recogidos clásicos, elegantes y abombados que apuestan por líneas limpias y pulidas, hasta aquellos más atrevidos que experimentan con grandes accesorios y adornos, el cabello se convierte en un lienzo para la expresión personal.

Looks de fantasía con brillantes. / EPDA